

Hintergrund / Kulisy / Background

Die Glastradition von Weißwasser/O.L. wurde mit der Errichtung und Inbetriebnahme der ersten Glashütte im Jahr 1872/73 begründet. Ausschlaggebend war das Vorhandensein hochwertiger Rohstoffe im Muskauer Faltenbogen und der glückliche Umstand, dass die Eisenbahnlinie Berlin-Görlitz das Heidedorf Weißwasser querte. Mit elf Glashütten verfügte Weißwasser Anfang des 20. Jahrhunderts über die höchste Konzentration an Glashütten an einem Ort in Europa. Etwa 75% der Einwohner waren in der Glasindustrie tätig. Große Bekanntheit erlangte der Glasstandort Weißwasser, als 1935 der Bauhaus-Schüler Wilhelm Wagenfeld die künstlerische Leitung der Vereinigten Lausitzer Glaswerke übernahm. In den Kriegs- und Jahren der DDR-Wirtschaft führten zunächst fehlende Arbeitskräfte und schwerwiegende Zerstörungen, später der zunehmende Modernisierungsrückstand mit Einführung der Sozialen Marktwirtschaft 1989/90 zum „Aus“ für die meisten lokalen Glashütten.

Heute stehen die Stölzle Lausitz GmbH und die Telux GmbH für die rund ein Jahrhundert andauernde intensive Glasgeschichte Weißwassers.

Tradycje szklarskie miasta Weißwasser/O.L. zostały zapoczątkowane wraz wybudowaniem i uruchomieniem pierwszej huty szkła w roku 1872/73. Decydującym o rozwoju przemysłu szklarskiego był dostęp do wysokiej jakości surowców na terenie Łuku Mużakowa oraz dobra lokalizacja wówczas wsi Weißwasser przy linii kolejowej Berlin-Görlitz. Jedenaście hut szkła na początku XX w. stawiało Weißwasser na pierwszym miejscu pod względem koncentracji hut szkła w jednej miejscowości. Prawie 75% mieszkańców było zatrudnionych w przemyśle szklarskim. Dużą sławę uzyskało Weißwasser w momencie, gdy w 1935 roku absolwent Bauhausu, Wilhelm Wagenfeld objął artystyczne kierownictwo w Łużyckich Zjednoczonych Zakładach Szklarskich (niem. Vereinigte Lausitzer Glaswerke). W latach wojennych i w latach gospodarki NRD, najpierw brakująca ilość rąk do pracy i zniszczenia, później także brak działań modernizacyjnych oraz wprowadzenie socjalnej gospodarki rynkowej w latach 1989/90 doprowadziły do upadku większości lokalnych hut szkła.

Dzisiaj takie zakłady jak Stölzle Lausitz GmbH oraz Telux GmbH reprezentują trwającą ponad 100 lat tradycję przemysłu szklarskiego w Weißwasser.

The glass-making tradition in Weißwasser/O.L. was established with the construction and commissioning of the first glassworks in 1872/73. The decisive factors were the presence of high-quality natural resources in the Muskau Arch and the fortunate circumstance of the Berlin – Görlitz rail line, which crossed the heath village of Weißwasser. With eleven glassworks at the beginning of the 20th century, Weißwasser had the highest concentration of glassworks of any single location in Europe. About 75% of the inhabitants worked in the glass industry. Weißwasser became famous as a location for glass production when Wilhelm Wagenfeld, a student of Bauhaus architecture, took over artistic management of the “Vereinigte Lausitzer Glaswerke” company in 1935. During the war years and the GDR policy, the glass industry first struggled with a lack of manpower and widespread destruction, then the subsequent decoupling from the world market as well as an increasing modernization deficit, led to the “end” of most of the local glassworks when the social market economy was introduced in 1989/90.

Today, the companies Stölzle Lausitz GmbH and Telux GmbH continue to represent Weißwasser’s extensive history of glass-making, which has lasted for about a century.

Brikettfabrik und Separation um 1911
Sortownia faabryki brykietów ok. 1911 r.
briquette factory, sorting and loading facility around 1911
(Archiv Friedemann Tischer)

Projektumsetzung / realizacja projektu / project realisation

Schülerinnen des Landau-Gymnasiums Weißwasser/O.L. setzten sich intensiv mit der Geschichte einzelner Bauten auseinander, führten Zeitzeugeninterviews durch und fördern damit den Wissensaustausch zwischen den ehemaligen Glasmachern und den nachkommenden Generationen. Die gesammelten Informationen wurden u.a. digital für einen Tablet-gestützten Stadtspaziergang durch Weißwasser (realisiert von Studenten des Institutes für Software und Multimediatechnik der TU Dresden) und in Form eines etwa 1,5 stündigen Stadtspaziergangs aufbereitet.

Uczniowie Gimnazjum Landau-Gymnasium Weißwasser/O.L. zajęli się intensywnie badaniem historii poszczególnych budowli, prowadzili wywiady ze świadkami historii, wspierając tym samym wymianę informacji pomiędzy dawnymi szklarzami i kolejnymi generacjami. Całość zebranych informacji opracowano między innymi w formie cyfrowej jako 1,5 godzinny spacer po Weißwasser z użyciem tabletu (realizacja przez studentów Instytutu Oprogramowania i Techniki Multimedialnej Technicznego Uniwersytetu z Drezna).

Auf geschichtsträchtigen Pfaden mit der App HistoCaching
Na tropach historii z aplikacją HistoCaching
Steep yourself in history with the HistoCaching App

Students of Landau-Gymnasium Weißwasser/O.L. secondary school, intensively investigated the history of the individual buildings, conducted interviews with contemporary witnesses and promote so sharing of knowledge between former glass-makers and the coming generations. The information they collected was edited into a tablet-supported walking tour through Weißwasser (developed by students of the Institute for Software and Multimedia Technology at TU Dresden), and in the form of an approximately 1.5-hour walking tour.

Schülerinnen des Landau-Gymnasiums an der TU Dresden
Uczennice Gimnazjum Landau na uniwersytecie TU Dresden
Students of the Landau-Gymnasium at the TU Dresden

Uncover –
Glasindustriegeschichte entdecken
ein interaktiver Spaziergang durch die einst weltweit
größte Glasmacherstadt

Uncover –
odkryj historię przemysłu szklarskiego
interaktywny spacer po niegdyś największym na
świecie mieście wytwórców szkła

Uncover –
Discover the history of the glass industry
An interactive walk through what was once the
world’s largest glass-making town

Ein Projekt des Fördervereines Glasmuseum Weißwasser
e.V. und des UNESCO Global Geoparkes Muskauer Fal-
tenbogen / Łuk Mużakowa in Zusammenarbeit mit Schülerinnen
des Lew Landau-Gymnasiums in Weißwasser/O.L. und dem In-
stitut für Software und Multimediatechnik der TU Dresden.

Projekt stowarzyszenia Förderverein Glasmuseum We-
ißwasser e.V. oraz Światowego Geoparku UNESCO Mu-
skauer Faltenbogen / Łuk Mużakowa we współpracy z uczniami
gimnazjum - Lew Landau-Gymnasium w Weißwasser/O.L. oraz
Instytutu Oprogramowania oraz Techniki Multimedialnej Uniwer-
sytetu Technicznego z Drezna.

A project of the Glasmuseum Weißwasser e.V. organiza-
tion and the UNESCO Global Geopark Muskau Arch, in
cooperation with students of the Lew Landau-Gymnasium se-
condary school in Weißwasser/O.L. and the Institute for Software
and Multimedia Technology at TU Dresden.

Foto Titelseite / poln Übersetzg / engl. Übersetzg

Innenhof des Werkgeländes (links im Bild: Verwaltungsgebäude und Werk-
stätten; rechts: Ofengebäude)

Wewnętrzny dziedziniec terenu zakładów (po lewej na zdjęciu: budynek
administracji i warsztaty, po prawej: budynek pieców)

courtyard of the factory premises (left: administration building and work-
shops, right: furnace building)

Die Projektidee / Idea projektu / The Idea

Die Stadt Weißwasser/O.L. ist untrennbar mit der Tradi-
tion der Glasherstellung verbunden. Industrielle Bauten
wie Glashütten und -veredlungsstätten, Bürgerhäuser und Villen
aus der Zeit des Glasbooms prägen das heutige Stadtbild. Mit
dem Bedeutungsverlust der Glasproduktion und dem Stadtum-
bau seit 1990 droht die Geschichte jedoch zu verblassen, die die
Menschen einst stolz und wohlhabend machte.

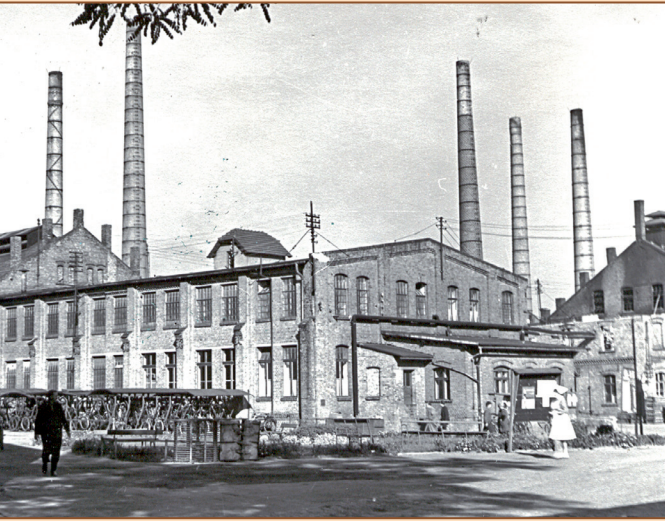
Das Projekt bringt Menschen und Stadt, Jung und Alt, Lebens-
geschichten und Vergangenes zusammen und zurück ans Licht
– mit Hilfe einer begehbaren Glasroute, eines Multimediaprojek-
tes und einer reichen Sammlung an Dokumenten und Geschich-
ten – erzählt von denen, die einst das Gesicht der Stadt mit ihrem
Schaffen prägten.

Miasto Weißwasser/O.L. jest związane nierozdzielnie z
tradycjami produkcji szkła. Budowle przemysłowe, takie
jak huty szkła i zakłady uszlachetniania szkła, budynki mies-
zkańskie i wille z czasów rozkwitu przemysłu szklarskiego od-
cisnęły piętno na dzisiejszym wyglądzie miasta. Wraz z utratą
znaczenia produkcji szkła i przebudowie miasta po 1990 roku,
powstało zagrożenie zatracenia historii przemysłu, który była dla
mieszkańców dumą i czynił ich zamożnymi.

Projekt wydobywa na światło dzienne mieszkańców i ich miasto,
zarówno młodych i starszych, opowieści o życiu i przeszłości
przy pomocy pieszego szlaku tradycji szklarskich, przy pomocy
projektu multimedialnego i bogatej kolekcji dokumentów oraz
opowiada o tym co niegdyś piętnowało obraz miasta.

The town of Weißwasser/O.L. is inseparably linked to the
tradition of glass manufacturing. Industrial buildings such
as glassworks and glass processing plants, town houses and
villas from the era of the glass boom characterize today’s city-
scape. With the loss of significance of glass production and ur-
ban redevelopment since 1990, however, the history that once
made people proud and prosperous is at risk of fading away.

This project unites and sheds light on the people and their town,
both young and old, biographies and the past – with the help of
a walkable glass route, a multimedia project and a rich collec-
tion of documents and stories – told by those who once shaped
the face of the town with their achievements.

Der Werkseingang der OLG. Das linke Gebäude ist als Verwaltungsge-
bäude das letzte erhaltene des ursprünglichen Gebäude-
ensembles.

Wejście do zakładu OLG. Budynek po lewej jako budynek administracji –
ostatni zachowany budynek z pierwotnego zespołu budynków.

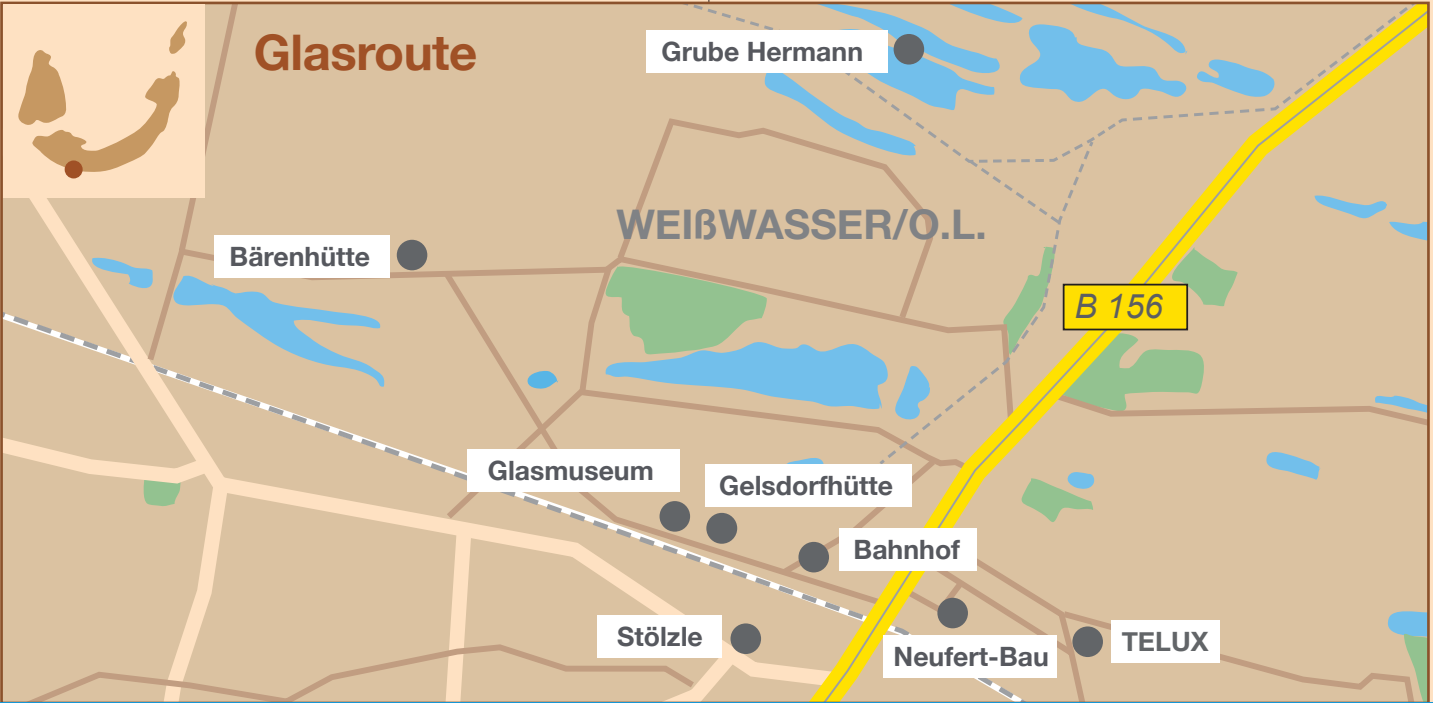
The factory entrance of OLG. The left building is the last preserved
building of the original building ensemble.

Bahnhof Weißwasser, Empfangsgebäude (Stadtseite), um 1920,

Dworzec Weißwasser, budynek hali przyjazdów/odjazdów
(od strony miasta), ok. 1920 r.

train station Weißwasser, reception building (town side), around 1920

Impressum

Grafische Gestaltung / opracowanie graficzne / graphic design:
Grafikbüro Anspach, Spremberg

Druck / druk / print: ...

Mit freundlicher Unterstützung von
przy uprzejmym wsparciu
with the friendly assistance of:

Telux Glasproducts & Components GmbH

WWW.MUSKAUER-FALTENBOGEN.DE